

nr. 58 winter 2008

Het Hoornblad

afdeling
Hoorn/West-Friesland

Informatie en mededelingenblad van de KNNV-afdeling Hoorn/West-Friesland

Verschijnt 4x per jaar (januari, april, juli en oktober)

Sluitingsdatum kopij: 7 maart 2008

Redactie: Jan en Ina Marbus, Dorpsstraat 10A, 1689 EV Zwaag

Egbert Baars, Yellowlaan 24, 1695 HV Blokker

Wim van der Hulst, Van de Blocqueriestraat 3, 1623 JJ Hoorn

e-mail: dehoornbloem@hoorn.knnv.nl of info@hoorn.knnv.nl

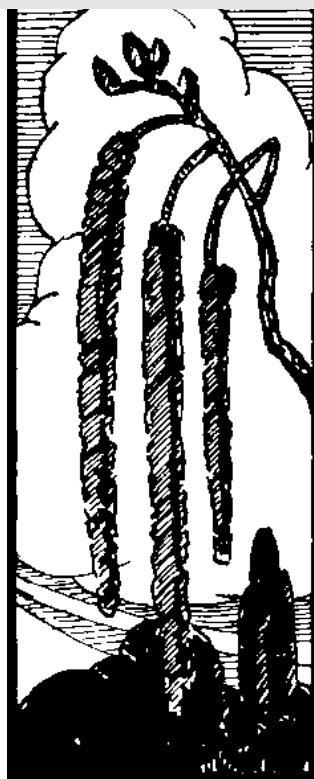
Internet: <http://www.knnv.nl/hoorn>

Verzending: Dinie Atsma-Suidema, Elbaweg 51, 1607 MN Hem, ☎ (0228) 54 19 00

Archiefnr. 2008-001HN/01HB

Inhoud van Het Hoornblad Nr. 58

- blz. 3 Activiteitenprogramma
4-7 Toelichting
8-9 Van de bestuurstaafel
10 Verslag paddestoelexcursie 13 oktober
11 Verslag ganzenexcursie 8 december
12 Plantenwerkgroep
13 Verslag Variadag
14 Landje van Naber
15 Hemelvaartkamp Oerbossen
16-18 Weidevogels polder Ursem jaren '60
19 Vlinder/libellenwerkgroep
20-21 Drie exotische naaktslakken
22-23 Vogelwerkgroep
23 Vaarexcursie Waddenzee
24 Stadsvoegecologie
24 Prijs!
25 Broedvogelatlasnieuws
26 Watervogels
26 Handje helpen
27 Cursussen
28 De Hoornbloem - De Specht
29-30 Waarnemingen

Bij de voorplaat: 2008 wordt het jaar van de Scholekster, zie pagina 24

Activiteitenprogramma

JANUARI

- zondag 6 **Nieujaarswandeling rond Oudendijk**,
zie toelichting
- woensdag 9 **Plantenwerkgroepavondbijeenkomst**, zie pagina 12
- donderdag 10 **Vogelwerkgroepbijeenkomst**, zie pagina 22
- zaterdag 19 **Wandelen op Wieringen**, zie toelichting
- dinsdag 22 **Lezing "De vleermuizen van onze Noordkop"**
door Jan Boshamer, zie toelichting
- woensdag 23 **Start vogelcursus**, zie pagina 27
- maandag 28 **Vlinderwerkgroepbijeenkomst**, zie pagina 19

FEBRUARI

- zondag 3 **Excursie De Putten**, zie toelichting
- woensdag 6 **Plantenwerkgroepmiddagbijeenkomst**, zie pagina 12
- zaterdag 9 **Botanische Dag in Maarn**, zie pagina 12
- donderdag 14 **Vogelwerkgroepbijeenkomst**, zie pagina 22
- zondag 24 **Werkdag SBB**, zie toelichting
- dinsdag 26 **Jaarvergadering en lezing over Parelhoenders in Kameroen**
door Jan-Pieter de Krijger, zie toelichting

MAART

- zondag 2 **Wandelexcursie Eilandspolder**, zie toelichting
- dinsdag 11 **Start veldbiologiecursus**, zie pagina 27
- donderdag 13 **Vogelwerkgroepbijeenkomst**, zie pagina 22
- zaterdag 15 **Wandelexcursie PWN duingebied**, zie toelichting
- woensdag 19 **Plantenwerkgroepexcursie**, zie pagina 12
- dinsdag 25 **Lezing "De Kop van Overijssel"** door Philip Friskorn,
zie toelichting
- woensdag 26 **Start plantencursus**, zie pagina 27
- zondag 30 **Excursie door Steenrijk Hoorn**, zie toelichting

APRIL

- zaterdag 12 **Excursie Mariëndal bij Den Helder**, zie toelichting
- zaterdag 12 **Landelijke V.V.**, zie Natura.
- Woensdag 16 **Plantenwerkgroepexcursie**, zie pagina 12

Het bestuur van de afdeling Hoorn wenst iedereen een heel bijzonder 2008 toe. Het is onze wens dat wij elkaar in dat nieuwe jaar geregeld terugzien. Dat u daarnaast mag genieten van een goede gezondheid en een groot optimisme om de taken uit te voeren die op ons allen rusten.

Toelichting activiteitenprogramma

*De lezingen worden - tenzij anders vermeld - gehouden in de oefenzaal van de Hoornse Harmonie, Achterstraat 43 - 45 te Hoorn. Zaal open om 19:30 uur.
Er wordt in de zaal niet gerookt.*

*De meeste excursies starten bij de kleine P aan het Dampten in Hoorn, even voorbij de begraafplaats. Vanaf de trein (en de fietsenstalling) is het 8 minuten lopen.
Bel bij twijfelachtig weer even naar de vermelde contactpersoon.*

Zondag 6 januari: nieuwjaarswandeling (± 3uur)

Ben Pronk neemt ons mee op een wandeling door het polderlandschap rond Oudendijk. Verzamelen om 09:30 uur bij Les Deux Ponts, Slimdijk 2, Oudendijk. Contactpersoon: Ben Pronk, telefoon: (0229) 54 15 47.

Zaterdag 19 januari: wandelen op Wieringen

Vandaag gaan we met de lijnbus van Connexion van Hoorn naar Hippolytushoef. Vandaar lopen we over Wieringen naar Den Oever. Hierbij zullen we door het glooiende landschap langs weilanden, dijken, wad en dorpen lopen. We zullen vooral veel **ROTGANZEN** tegenkomen. Misschien kunnen we nog een aantal pootringen aflezen. Bij Den Oever kijken we uiteraard nog even in de havens, waar altijd leuke dingen te zien zijn, zeker in de wintermaanden. De wandeling zal ongeveer 12 kilometer zijn, dus goede wandelschoenen aan. Verzamelen om 09:15 uur bij het busstation Hoorn. De auto's kunnen op het transferium geparkeerd worden, kosten € 2,-. Via de loopbrug komt u bij het busstation terecht. Vertrek met de bus om 09.30 uur. Terug aan het eind van de middag, dus voldoende proviand meenemen. Kosten bus: € 4,-. Contactpersoon: Eric de Vroome, telefoon: (0229) 57 10 78, last minute 06 114 078 23.

Dinsdag 22 januari: De vleermuizen van onze Noordkop door Jan Boshamer, Den Helder.

Vanavond houdt Jan Boshamer een lezing over de vleermuizen, welke voorkomen in de Kop van Noord Holland. Het lijkt de laatste jaren goed te gaan met vleermuizen. Het aantal waargenomen soorten in de Kop van Noord Holland neemt schijnbaar toe. Wat kan hiervan de oorzaak zijn en wat betekent dit voor de natuur in onze provincie? Is er sprake van een 'waarnemerseffect'? Worden er door de toegenomen belangstelling meer vleermuizen gezien? Bijzondere aandacht zal uitgaan naar het leven van een kleine kolonie **GROOTOOR VLEERMUIZEN** in Den Helder. Deze mooie diertjes leiden een mysterieus en verborgen leven in parken en bossen, zijn lastig waar te nemen, maar laten af en toe tóch iets moois zien uit hun familielevens. Deze lezing vindt plaats in de Harmonie om 20:00 uur stipt.

Zondag 3 februari: De Putten

We richten vandaag onze schreden naar "De Putten" bij Camperduin. "De Putten" zijn ruim honderd jaar geleden uitgegraven om de Hondsbossche Zeewering te verstevigen. Natuurmonumenten heeft er de laatste jaren alles aan gedaan om het voor vogels nog prettiger te maken. In 'De Putten' kunnen vogels alles doen wat ze willen: nestelen, broeden, eten en slapen. Het gebied is niet voor publiek toegankelijk, maar vanaf de Hondsbossche Zeewering zijn de vogels heel goed te zien. Het vogelreservaat is gelegen tussen Petten en Camperduin. We kunnen dan de wintervogels bekijken, zoals de **PAARSE STRANDLOPER** en de **STEENLOPER**.

Vertrek van het Dampden om 09:00 uur en we denken omstreeks 14:00 uur weer terug te zijn. Contactpersoon: Resi Zabel, telefoon: (0229) 23 05 24.

Zondag 24 februari: werkdag SBB

Vandaag gaan we weer eens aan de slag in het rietland bij Schardam, achter de kerk. SBB probeert dit gebied interessant te houden voor rietvogels. Hiervoor moet er soms overjarig riet gemaaid en afgevoerd worden om nieuw riet een kans te geven. Aangezien dat best veel werk is hebben wij onze diensten daarbij aangeboden.

Verzamelen om 09:30 uur in het rietlandje zelf. Ingang bij het nieuw gebouwde huisje. Voor materialen wordt gezorgd. Doe wel werkkleding, laarzen en handschoenen aan. We gaan tot ongeveer 14:00 uur door.

Contactpersoon Eric de Vroome (0229) 57 10 78, (last minute 06-114 078 23).

Dinsdag 27 februari: Jaarvergadering en lezing over Parelhoenders in het Waza National Park Kameroen door Jan-Pieter de Krijger, Hoorn.

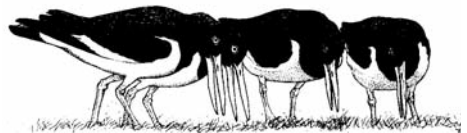
Na onze jaarlijkse ledenvergadering zal onze natuurhistorisch secretaris Jan-Pieter de Krijger vertellen over zijn stageperiode in Kameroen. Al weer 14 jaar geleden, maar dat maakt het verhaal er niet minder mooi om. Wat voor onderzoek heeft hij er gedaan? Wat kwam hij allemaal tegen? Vanavond zijn verhaal over de **PARELHOENDERS** en andere interessante dieren in Waza National Park. Jan-Pieter gebruikt hierbij ouderwetse dia's, want digitale fotografie was er toen nog niet. De Harmonie: aanvang 20:00 uur.

Zondag 2 maart: wandeling Eilandspolder.

Even een frisse neus halen in de Eilandspolder. Een echte vaar/schaats polder. Nu nog vogel- en habitat richtlijngebied, straks Natura 2000, na vaststelling van de "doelen". We wandelen in het oostelijke gedeelte van de polder:

Beemsterringvaart, Kerkepad,

Schermerringvaart. De **SMIENTEN** zijn er nog en misschien zien we de eerste weidevogels en of rietpietjes. We gaan ook nog even kijken bij het kerkemeertje en 't uilenbosje.

Warme kleding en waterdicht schoeisel aanbevolen. Lengte wandeling ongeveer 8 km.

Vertrek vanaf parkeerplaats aan het Dampten om 09.00 uur. Terug omstreeks 14.00 uur. Contactpersoon Wil Liefthing, telefoon: (0299) 69 02 12.

Zaterdag 15 maart : Wandeling PWN duingebied.

We nemen de trein van 09.20 uur vanaf station Hoorn naar Haarlem en zijn dan tegen 10:00 uur in Castricum. De toegangskarten voor het gebied zijn op het station verkrijgbaar. We wandelen zowel door het bos als het meer open gebied van de waterinfiltratie. We verwachten ontluikende knoppen aan bomen en struiken, korstmossen en nog veel meer. Lunch mee, terug midden op de middag.

Contactpersoon: Anneloes ter Horst, telefoon: (0226) 45 29 90.

Last minute 06 176 280 20.

Dinsdag 25 maart: De Kop van Overijssel. verrassend natuurlijk. door Philip Friskorn, Oldemarkt.

In de Kop van Overijssel (Noord-Westhoek) ligt een uniek hooggelegen houtwal-landenschap. Tussen de stuwwal vanaf de Woldberg richting Oldemarkt, het hoge land van Vollenhove en de oude Zuiderzeedijk liggen de moerassen, rietvelden en trilvenen van De Wieden (NM) en het Nationaal Park De Weerribben (Staatsbosbeheer). Door de eeuwen heen zijn deze gebieden door de mens bewerkt, er werd veen gebaggerd en er werd ingepolderd. De rietteelt is tot op de dag van vandaag van groot belang voor de streek. De Wieden en Weerribben vormen, samen met de Friese Rottige Meenthe, het grootste aaneengesloten laagveenmoeras van Noordwest-Europa, een gebied waar de **GROTE VUURVLINDER** zich thuisvoelt. Wat de natuur hier te bieden heeft wordt in deze digitale serie duidelijk gemaakt door Philip Friskorn, een professioneel natuurfotograaf en tevens enthousiast KNNV-er. Een voorproefje is te zien op zijn website www.skylark.nl. Dit wordt een geweldige lezing, met schitterend fotomateriaal. De Harmonie om 20:00 uur.

Zondag 30 maart : Excursie 'Steenrijk Hoorn'

Kijk eens anders naar de stad: gevel-, stoep- en straatbekleding van natuursteen, van graniet tot fossielen. Piet Hollander neemt ons mee voor een verrassende wandeling door Hoorn.

We verzamelen om 09:00 uur bij de trap van het station (stadskant). Terug ca. 11:30 uur. Inlichtingen Piet Hollander, telefoon: (0229) 20 14 37

Zaterdag 12 april: Mariëndal e.o.

Roelf Hovinga van Landschap Noordholland zal ons 's ochtends rondleiden door het nieuwe natuurgebied Mariëndal bij Den Helder. Het is in 2005 aangelegd en geldt als een van de grootste natuurontwikkelingsprojecten van ons land. Het is een duinlandschap met zijn veel ondiepe waterpartijen waar in deze tijd van het jaar veel en vaak bijzondere watervogels te zien zijn. De excursie kan in de middag uitgebreid worden met een wandeling door bos, duin en over het strand.

Vertrek vanaf parkeerplaats aan het Dampten om 09:00 uur. Verzamelen om 10:00 uur op de parkeerplaats bij restaurant Duinoord. Terug omstreeks 16:00 uur. Contactpersoon Eric de Vroome, telefoon: (0229) 57 10 78, (last minute 06-114 078 23).

Nieuw!

Elke tweede zondag van de maand (m.u.v. zondag 13 januari) organiseert De Breek (aktiviteitscentrum van de Etersheimerbraak) een wandeling naar de potstal van Jan Vrolijk. De route volgt de pontjeswandeling en oude historische bedijking. M.u.v. het broedseizoen, dan is de pontjesroute gesloten. Lia Vriend verzorgt dan landschapsexcursies. Zie ook www.debreek.com

In de potstal geeft boer Vrolijk uitgebreide toelichting over zijn bedrijf (www.klaverhoeve.com)

De wandeling start om 13:00 uur bij De Breek en duurt tot ± 16:00 uur. Kosten € 5,- p.p. Evenals bij de wandelingen van Les Deux Ponts geven af en toe KNNV'ers leiding aan deze wandelingen.

Excursie naar de Kreupel

Mede n.a.v. het artikel in Natura over De Kreupel en een lezing daarover, organiseert de KNNV-afdeling Haarlem een excursie naar De Kreupel in april(?) Volgens afspraak met SBB verzorgt het Wadvissersgilde deze excursies. Je bent dan een hele dag met hun boot op het IJsselmeer en doet o.a. De Kreupel aan. De tocht start vanuit Medemblik bij voldoende deelname. De kosten bedragen € 52,- Dat is inclusief koffie en warme hap. Info en aanmelden bij Anneke Koper, telefoon: (023) 53 62 331 of email: anneke.koper@hetnet.nl

Nog een vaarexcursie → zie blz. 23

Verzoek

Afgelopen herfst overleed ons afdelingslid Agnes Winter. Haar 2 kinderen hebben helaas maar heel weinig recente foto's van haar. Zij doen hierbij een oproep om foto's of anecdotes over haar.

Reacties naar: Lucinda Koelman

Heggeroosstraat 28, 5552 ND Valkenswaard.

lucindakoelman@hotmail.com

Kennismakingscursus Bijenteelt

Voor mensen die geïnteresseerd zijn in natuur en speciaal in insecten zijn er 4 theorieavonden (16-1, 20-2, 12-3 en 2-4-2008) en 8 praktijkochtenden (zaterdag). Zowel theorie als praktijk worden gegeven in de bijenstal van kinderboerderij De Woid te Hoorn. De kosten bedragen € 45. Voor opgave en nadere info: telefoon: 0228 513425, A. van Bohemen, Zesstedenweg 126a, 1613 KC Grootebroek.

Van de Bestuurstafel

Het bestuur van de afdeling is op 31 oktober en op 12 december bijeengekomen. Onze aandacht ging uit naar o.a. een najaarsweekend en een Hemelvaartkamp. Daarnaast werd ook bezien of er nieuwe cursussen gegeven konden worden en, zo ja, waar. Ook ons vlinderproject krijgt meer en meer reliëf. Wij hebben om een subsidie gevraagd bij het Prins Bernard Cultuurfonds en bij het VSB-fonds. Beide instellingen hebben onder voorwaarden een bedrag toegekend. De grootte is min of meer bekend. Het gaat om een gezamenlijk bedrag van € 7.000,-. Hiermee kunnen wij een atlas bekostigen over de aanwezigheid van Vlinders in West-Friesland.

ZILVEREN MAAN

Zoals u wellicht heeft gelezen in de vorige Hoornbladen hebben wij samen met enkele projectontwikkelaars in Hoorn e.o. een natuurpakket samengesteld ten behoeve van de nieuwe inwoners van Hoorn. De projectontwikkelaars vonden het een leuk idee. Zoals door enkelen werd opgemerkt: "Het is weer eens wat anders dan een bloemetje of een flesje wijn". Daarnaast maken we de nieuwe inwoners attent op hun nieuwe leefomgeving.

In de loop van dit jaar werden wij geattendeerd op het feit dat projecten konden worden aangeboden om mee te dingen naar de "Zilveren Maan". Dat is een prijs voor vrijwilligerswerk op het gebied van natuur en milieu in Noord-Holland. We hebben we dan ook ons natuurpakket daar aangemeld. En onlangs werd ons bericht dat wij met drie andere organisaties werden genomineerd voor deze prijs. Deze werd op 26 oktober bekend gemaakt. Ik kan u thans vertellen dat de prijs niet bij ons terecht is gekomen. De jury beoordeelde een mussenproject als zijnde beter.

DIJKVERSTERKING

Wat u natuurlijk ook niet is ontgaan is de dijkversterking van de Drechterlandse Zeedijk (bij ons beter bekend als de Omringdijk). Daar is thans een begin mee gemaakt.

Eind oktober 2007 startten de grootschalige werken tussen Gemaal de Drieban en Hoorn. Op de dijk werd door het HHNK ook informatiepanelen gezet. Het grootste werk is de aanvoer van grond ten behoeve van de aanleg van de kleikades in het Markermeer. Deze kades vormen de basis van de buitenwaartse

dijkversterking. Het betreft de tracés ter hoogte van De Weed, Oosterleek en Hoorn, resp. de secties 5, 6 en 11. De klei die daarvoor nodig is, wordt aangevoerd vanuit Dronten en komt via Enkhuizen en Hoorn naar de dijk. Om u een idee te geven van die transporten: er komen op hoogtijdagen zo'n 12 vrachtw-

gens met grond bij de dijk aan. Start van het werk was dus oktober 2007 en duurt tot het najaar 2008. In 2009 en 2010 worden de volgende lagen voor de verhoging aangebracht.

KADER RICHTLIJN WATER

De laatste vergaderingen inzake de KRW liggen inmiddels achter ons. Er wordt nu een voorstel gedaan aan de stuurgroep begeleid met een kostenplaatje. De kosten zullen in de praktijk nogal meevallen. Geschat wordt dat het om ongeveer € 10,- per persoon zal gaan per jaar. Mogelijk valt het gunstiger uit omdat de stuurgroep een deel van de plannen om ons water schoon en helder te krijgen niet zal accorderen.

Daarna dienen de ingediende plannen te worden voorgelegd aan "Brussel" om dan uitgevoerd te worden. Een en ander houdt in dat ons water schoner zal worden op een dusdanige manier dat èn de landbouw èn de natuur èn andere economische activiteiten daarmee zijn gediend.

De KNNV afdeling Hoorn heeft zitting gehad in groepen die betrekking hebben op West-Friesland en Waterland.

Michel Kleij, voorzitter.

CONTRIBUTIE 2008

GEWOON EVEN DOEN!

Zoals al in het vorige Hoornblad is aangekondigd treft u in dit Hoornblad geen acceptgiro aan. U wordt verzocht de contributie van 2008 via internet of via een losse overschrijving te voldoen met de vermelding 2008 en lidmaatschapsnummer welke is vermeld op bijgevoegde strook (ook op sticker boven uw naam). Het tarief van 2008 voor het persoonlijk lidmaatschap bedraagt € 24,50 en het tarief voor persoonlijk lidmaatschap + alle huisgenoten bedraagt € 30,85. Voor leden is er een instructiestrook bijgevoegd. Voor vragen kunt u mij altijd benaderen.

U wordt verzocht de contributie voor 1 april 2008 over te maken op rekening 3553986 ten gunste van KNNV Afd. Hoorn/West-Friesland,

p/a P.J. Jongstraat 176, 1614 LK te Lutjebroek.

Ad Roobeek, penningmeester

Paddenstoelenexcursie Robbenoordbos

13 oktober

Een fantastische zonnige herfst-dag in het Robbenoordbos en het Dijkgatbos. We vertrokken met 15 personen vanuit Hoorn. De eerste stop bij de Zuiderhaven was rustig. Het water was rimpelloos en de aangemeerde boten lagen stil naast elkaar.

Vervolgens reden we door naar het Robbenoordbos, waar we de auto's parkeerden en het gezin van Erik er nog bij kwam. De **IJSVOGEL** vloog als eerste heen en weer, wat voor ons dus al erg leuk begon. We zagen veel paddenstoelen en Ton Groen kon hier

heel veel interessante dingen over vertellen.

Tijdens de wandeling vlogen er nog een aantal **STAARTMEZEN** heen en weer. Daarna reden we naar de kijkhut bij het Noorderwiel, waar de **IJSVOGELS** druk heen en weer vlogen. Tot slot naar het Dijkgatbos, waar ook veel paddenstoelen stonden.

De paddenstoelen die we zagen waren o.a. **GEWONE GLIMMERINKZWAM**, **RUSSULA**, **KLUIFJESZWAM**, **STEKELIGE STUIFZWAM**, **RODE KOOLZWAM**, **REGENBOOGRUSSULA**, **KANEELKLEURIGE MELKZWAM**, **WITTE RUSSULA**, **GROENE KNOLAMANIET**, (deze is dodelijk giftig), **VROEGE KNOLAMANIET**, **ZWAVELKOPJE**, **NARCISRIDDERZWAM**, **PAELAMANIET**, **GESCHUBDE INKZWAM**, **BLAUWE SCHIJNRIDDERZWAM**, **PANTERAMANIET**, **EELHOORNTJESBROOD**, **VLIENZWAM**, **RIDDERZWAM**, **DENNENMOORDER**, **STINKZWAM**, **ZWERMINKZWAM**, **AARDAPPELBOVIST**, **PAELSTUIFZWAM**, **WEIDECHAMPIGNON**.

We hebben genoten en gingen met een voldaan gevoel weer naar huis.

Ria Deen en Joke Huijser

Ganzenexcursie

8 december

Met 23 deelnemers in 6 auto's vertrokken we goed 9 uur vanuit Hoorn. Na de vele natte en winterige dagen zag het weer er goed uit.

De excursieleider deelde een routeschema uit en dat gaf aan dat de excursie startte voorbij Dokkum. En inderdaad, 6 kwartier later was ieder op het verzamelpunt aanwezig. Overal om

ons heen waren al kleine groepjes ganzen in de lucht of op de grond waarneembaar.

We reden via Ee de Anjummer Kolken in. Het gebied was goed gevuld met vooral koppels **BRANDGANZEN** en hier en daar groepjes **KOLGANS**. Er werd druk gespeurd naar **DWERGGANS**. Al die zoekende ogen vonden wel een mooie **SLECHTVALK** en een **KEIZERSGANS**.

De tocht ging verder naar de Ezumerkeeg. Op de ondergelopen oeverlanden werden verschillende soorten eenden en steltlopers gescoord. Tussen flinke groepen **BRANDGANZEN** en **WULPEN** door werd Oostmahorn bereikt. Jammer dat het ganzeninformatiecentrum hier opgedoekt is.

De Lauwersmeersluizen waren onze volgende stopplaats en hier zwommen **ZEEHONDEN**, **ZAAGBEKKEN** en **ZWARTE ZEEËEND**. Dankzij de telescoop waren de **SNEEUWGORZEN** op de andere havenpier goed te zien. Na het demonteren van

een **DRIETEENMEEUW** juv. zochten we de Bantpolder af. Het gebied zat als vanouds barstensvol met vogels: **BRANDGANS**, **WULP**, **GOUDPLEVIER** en allerlei soorten eenden. De krenten in de pap hier waren: **FRATER** en **ROODHALSGANS**!

De zon was ondertussen achter de wolken verdwenen en het licht werd al minder maar nog genoeg om bij Paesens en Moddergat buitendijks te kijken: het was eb dus de steltlopers zaten ver weg.

Dichtbij zat een **ZEEKOET** met olie. Een korte charge door de prut deed dit beest

uiteindelijk bij de vogelverzorging belanden. In de schemer zagen we tenslotte de slaapvluchten van massa's ganzen op gang komen. Mooi slot van een prachtdag, goed voor zo'n 70 soorten!

Jan Marbus

Plantenwerkgroep

Nog even en we kunnen weer buiten naar plantjes kijken, maar januari en februari komen we nog even binnen bij elkaar in De Hoornbloem, Dorpsstraat 10 a te Zwaag:

Woensdagavond 9 januari 19:30 - 21:30 uur.

Wat weten we nog van varens? Als je gedroogd materiaal hebt, graag meenemen.

Woensdagmiddag 6 februari 15:30 - 17:30 uur.

Als het goed is beginnen de knoppen nu te 'schuiven'; we proberen takken aan de hand van de knoppen op naam te brengen.

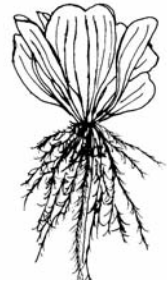
Zaterdag 9 februari In 'De twee Marken' in Maarn vindt de jaarlijkse **Botanische Dag** plaats, deze keer gewijd aan "botaniseren in het buitenland", bijv. de orchideeën van Kreta. Het gebouw is op loopafstand van het station, aanmelding is voor de dag niet noodzakelijk, maar als je samen wilt reizen (wel zo gezellig) meld het dan even op de werkgroepsbijeenkomst of bij Anneloes per e-mail. Voor het programma zie agenda op www.knnv.nl

Woensdagmiddag 19 maart

Voor het eerst weer naar buiten: we gaan onze opgedane kennis omtrent knoppen van de vorige keer in praktijk brengen op een gedeelte van de bomenwandeling in Enkhuizen. Aangezien het interessantste gedeelte ver van het station vandaan is, willen we per auto gaan; vertrek 14:00 uur vanaf de parkeerplaats bij het Dampden. Aangezien we niet heel royaal in de deelnemende automobilisten zitten, graag even aanmelden vooraf bij Anneloes .

Woensdagmiddag 16 april

We gaan de kruidentuin Rekerhout bezoeken, waar ook een flink perk stinzenplanten toe behoort. De kruidentuin is op loopafstand van station Alkmaar-noord. Vertrek vanaf station Hoorn 13:50 uur.

coördinator plantenwerkgroep a.i.

Anneloes ter Horst

(0226) 45 29 90 of anneloes59@planet.nl

KRANSMUUR

Arnoud-Jan Rossenaar, werkzaam bij FLORON en oud-NJN'er uit Opmeer, meldde op de Variadag dat hij in Opmeer een vondst had gedaan van **KRANSMUUR**. Dit was de eerste vondst in Noord-Holland! Ongetwijfeld zal deze nieuwkomer zich verspreiden en nieuwe vindplaatsen zijn te verwachten, ook in Hoorn....

Variadag

Op zaterdag 13 december werd in Leiden weer de jaarlijkse contactdag gehouden van Floron en de Koninklijke Nederlandse Botanische Vereniging. Zo'n 150 bezoekers vulden de collegezaal tot vrijwel de laatste zetel en dat deed voorzitter Bart van Tooren vragen of iemand ook een betere plaats voor samenkomst wist voor 2008.

DATABANK

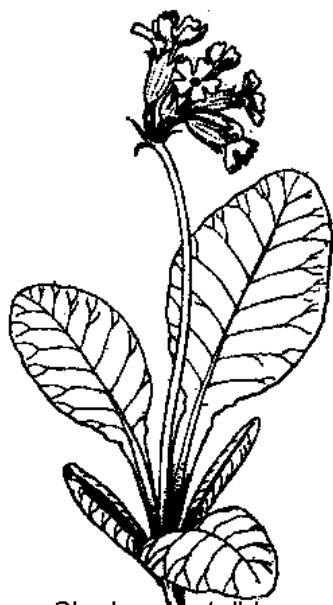
Het programma vermeldde een zevental sprekers. Floron-directeur Baudewijn Odé sprak over de nieuwe databank van het ministerie van L en V: de NDFF. Ook benadrukte hij dat het niet uitmaakt of een melding binnenkomt via telmee.nl of waarneming.nl

INVASIEVEN

Veel sprekers besteedden aandacht aan de nieuwkomers met al of niet woeker karakter, de zgn. invasieve planten. Ton Rotteveel van de PD (Plantenziektenkundige Dienst) stelde vast dat we voor een aantal soorten duidelijk te laat waren en dat bestrijding veel tijd en geld zou kosten, maar uitroeiing onmogelijk was geworden

Parnassia

Slanke sleutelbloem

SLEUTELBLOEMEN

Een goed gedocumenteerd smeugig verhaal bracht Ludwig Triest (V.U. Brussel). Hij verklaarde het voorkomen van 3 soorten sleutelbloemen. Hoe kleiner en versnipperder de populaties, hoe kansarmer, had hij vastgesteld.

AMELAND

Han van Dobben hield een vlot verhaal over de gevolgen van landschappelijke ingrepen op Oost-Ameland voor de flora. Hij maakte duidelijk welke relatie er bestond tussen de vegetatie en de bodemdaling door gaswinning en zeespiegelstijging door klimaatverandering. De subtiele wijzigingen die hij vaststelde werden weggevaagd door de rigoreuze ingrepen van de terreinbeheerder om de verruiging tegen te gaan.

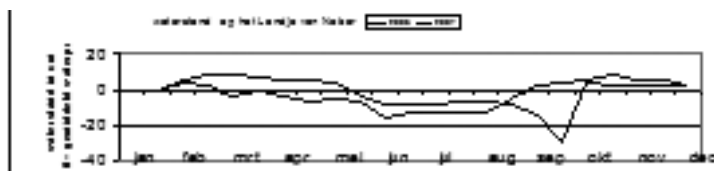
Jan Marbus

Landje van Naber

Al vanaf 1991 heeft de KNNV Hoorn/West-Friesland iets met het Landje van Naber. Boer Wijnker belde in dat jaar naar het KNNV-bestuur met de vraag of wij als natuurvereniging hem wilden bijstaan de natuurwaarden op het stukje weiland langs de Westerdijk te versterken. Vanaf toen zijn we ons gaan inzetten daar een mooi stukje landschap te behouden. In 2007 zijn we hier weer volop mee bezig geweest. Zo nam de KNNV afdeling Hoorn/West-Friesland deel aan de 7de natuurwerkdag op zaterdag 3 november. Dertig mensen zijn deze dag komen helpen op het Landje van Naber. Een deel van de groep bestond uit leerlingen van basisschool de Zonnewijzer. Zij zijn elk jaar van de partij. Samen met de andere mensen hebben zij er voor gezorgd dat het schelpenstrandje weer van zijn begroeiing is ontdaan. Dat hekken zijn gerepareerd en opnieuw geveerd, riet is gemaaid en heel veel eerder gemaaid riet op hopen is geharkt of afgevoerd met een draagbaar. Het weer werkte bijzonder goed mee waardoor veel werk verzet kon worden. De KNNV afdeling Hoorn/West-Friesland kijkt terug op een geslaagde natuurwerkdag. Op de KNNV website bij overige projecten staan bij het Landje van Naber leuke foto's om de gezellige sfeer weer te geven (<http://www.knnv.nl/hoorn/>).

BEHEER

Op Het Landje van Naber heeft het langjarige beheer alles te maken met de dynamiek dat bij zo'n plas-dras-weilandlandschap past. Zo waren we de eerste jaren druk met het voorkomen van dichtgroeiën van de waterpartijen op het landje. Maar de afgelopen jaren worden de oppervlaktes water juist alsmar groter en groter. Hoofdoorzaak hiervan is het permanent aanwezig zijn van ganzen op het Landje. In 1992 waren er nog geen ganzen. Nu in 2007 grazen ze er gezellig met de groep op de grazige grasvlaktes. Naast gras zijn ze dikwijls op zoek naar worteldelen van bepaalde planten. Met hun snavel wroeten zij dan aan de oevers op zoek naar dat lekkers. Door dit gewroet gaat echter steeds een stukje oever verloren en de begroeiing verandert door uitspoeling in wateroppervlakte. Het beheer verschuift nu dus naar behoud van het land. Om de watervlaktes niet tot één grote waterplas te laten uitgroeien is het goed om in de zomermaanden de waterstand door natuurlijke verdamping op een lager niveau te brengen. De grasvlaktes kunnen zich dan weer uitbreiden. De hoge waterstand in natte zomers zijn voor ons beheersdoel niet gunstig. In zomers met veel neerslag kan geen begrazing door koeien plaatsvinden. Gevolg: zich snel uitdijende rietvelden. Door het KNNV bestuur is hierom gestart met het verkennen van de kansen om een watermolen-tje op het Landje van Naber in te zetten. Hierdoor zou de waterstand beter af te stellen zijn, en de natuurwaarden die worden nagestreefd in stand zijn te houden.

Ben Pronk

Hemelvaartkamp Oerbossen

Het Hemelvaartkamp van 2008 gaat over de grens! We gaan naar Duitsland, naar de provincie Ost-Friesland. Midden in de "Friesische Wehde" ligt, aan de rand van het bos, het "Schullandheim Vosslap" dat wij helemaal voor onze afdeling hebben afgehuurd. Het landschap in de omgeving is zeer gevarieerd met (oer)bossen, meren, moerassen, heidevelden, rivieren en waddengebied.

Voor dit extra lange kamp, van dinsdag 29 april tot en met zondag 4 mei 2008, heeft onze afdeling een speciale aanbieding voor onze leden. Het hele verblijf, inclusief eten en drinken (vol pension), kunnen we aanbieden voor:

volwassen € 75,- en meereizende kinderen tot 18 jaar € 37,50!

Noteer deze dagen alvast in uw agenda!

U kunt zich opgeven bij Eric de Vroome, telefoon: (0229) 571078 of e-mail: de.vroome@quicknet.nl.

Voor wadlopen zal het water nog te koud zijn maar het is wel mogelijk een Duits waddeneiland te bezoeken of zelfs Helgoland in een dagtrip aan te doen (Butterfahrt).

Specialiteit van dit kamp zal toch zijn het bezoek aan de bekende oerbossen: Neuenburger Urwald en het Hassbruch. Het voorjaar is een prachtige tijd met uitlopende knoppen en terugkomende zangvogels.

Behalve de kampjes en weekenden die onze KNNV-afdeling organiseert, biedt de landelijke KNNV ook een ruim aanbod aan kampen en reizen naar mooie natuurgebieden in binnen- en buitenland. In de Natura van december staat een overzicht van het aanbod voor 2008.

Weidevogels in de jaren zestig

in vaarpolders te West-Friesland

Met de populaties weidevogels gaat het niet goed. Door diverse oorzaken lopen de aantallen al decennia terug. Als oorzaken worden genoemd: verandering in bedrijfsvoering, verandering in landschap, verdroging, toename van predatoren. In dit verhaal blikt ondergetekende terug op de jaren '60, hoe zag de polder Ursem eruit, gelegen tussen Ursem en de Goorne, hoe was de bedrijfsvoering en welke vogels pasten zich toen aan.

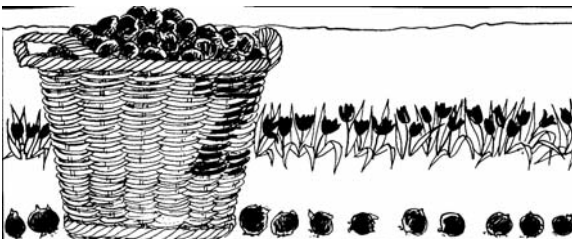
BESCHRIJVING POLDER EN LANDGEBRUIK

De polder Ursem was ca 1000 ha groot, en tot de ruilverkaveling in de jaren 70 - 75, een polder met aan de randen vooral grasland dat per as bereikbaar was en in het centrale deel lagen de percelen met tuinbouw die alleen varend bereikbaar waren. Het land was voor ca 50% in gebruik als grasland, en ca. 50% werd gebruikt voor tuinbouw waaronder bollenteelt. Ons (mijn vaders) bedrijf behoorde tot de laatste groep. De meeste percelen waren niet groter dan 0,5 tot 1,5 hectare. In het centrale deel waren de percelen het kleinst en lag het meeste water; naar de randen toe werden de percelen groter.

De meeste slootkanten werden met de hand geschoond in zomer en late herfst. Oeverafslag was een probleem aan de grotere sloten. De percelen waren over het algemeen droog, en soms lagen er greppels in. Water op het land werd niet gedoogd. De polder was wijds en open. Wel stonden er veel veldschuurtjes, "boetjes" genoemd waarin werd gegeten en koffie gedronken. Deze boetjes waren gewoonlijk manshoog en varieerden in grootte van 4 m² tot 10 m². Daarnaast werd de openheid onderbroken door **WILGEN** en soms **VLIEREN** van enkele meters hoog langs slootkanten.

Het was druk in de polder van werkende mensen. 's Morgens en 's avonds voeren we in file door de brede vaarsloten. 's Nachts was het rustig en waren volgens de verhalen nog twee mensen in de polder: buurman en zijn broer, de jager.

Mijn vader gebruikte twee percelen van ongeveer 0,7 en 0,9 hectaren. Hierop verbouwde hij een keur aan producten, in volgorde van oogsten: crocussen, irissen, aardappelen, augurken, sjalotten, uien, krotten, wortelen, rode kool en witlof. Voor de ca 1 ha tulpen werd vaak land gehuurd bij een boer elders in de

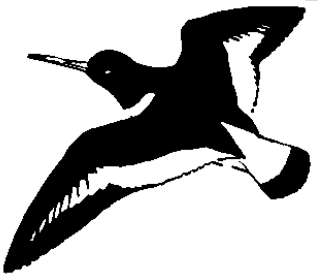

polder. Onkruid werd kleinschalig mechanisch of met de hand bestreden. Tulpen werden intensief bespoten, aardappelen wat minder en soms werden insecticiden gebruikt op de andere groenten.

DE VOGELS

Welke vogelsoorten zag ik daar als kleine jongen?

WILDE EENDEN, vooral veel **WILDE EENDEN**. Op ieder perceel vond je diverse nesten. In de slootkant werden ze geaccepteerd, maar niet in de tulpen. Woest kon vader Jan worden van een broedende eend in de tulpen! **VELDLEEUWERIKKEN** hoorde je overal en een dichtheid van 1 paar per ha is nog te laag ingeschat.

Ook de nesten zagen we, in de tulpen, in andere bolgewassen en in de slootkanten.

GELE KWIKSTAARTNESTEN vonden we ook regelmatig in tulpen, irissen en aardappelen. Enkele malen lag daar een moddervette **KOEKOEK** in een nest. De **KOEKOEK** hoorde je overigens regelmatig roepen. **WITTE KWIKSTAARTEN** hielden zich vaak op nabij grotere boetjes.

Hier en daar zat een **SCHOLEKSTER** en een **KIEVIT**. Mijn vader noemde ze Indische Kieft (hij was in Indië geweest) en **KIEFT**. **GRUTTO** en **TURELUUR**

zag je minder, maar in het centrale deel lag weinig grasland. Deze soorten, wisten wij al snel, vond je op grasland bij de boeren. **GRASPIEPERS** waren ook algemeen. De **MEERKOET** was een soort die sterk toenam, maar alleen daar waar riet was. Waarschijnlijk was de **WATERHOEN** algemener, maar lastiger te zien.

M'n eerste **SLOBEEND** was een openbaring; zo mooi. **ZOMERTALINGEN** zag ik niet, net zomin als **KEMPHANEN**. **WATERSNIPPEN** daarentegen vlogen regelmatig schielijk weg uit sloot- en greppelkanten. **TAPUITEN** zagen we bij de oogst van wortelen, fladderend rond "geschoten", dus zaad makende wortelen.

Bij het schaatsen troffen wij in een groot wak midden in de polder een grote groep **SMIENTEN** aan. Maar dit was een uitzondering.

Een enkele keer wisten wij het nest te vinden van een **FAZANT**, en in de winter kwam buurman thuis met enkele geschoten exemplaren.

En dan de **PATRIJS**! Ze moeten massaal gebroed hebben in deze omgeving. Bij werkzaamheden stoven ze regelmatig tot ieders schrik voor je weg. Ieder jaar vonden wij wel enkele nesten. Vooral in stro. Diverse producten werden afgedekt met stro, wat daarna op hopen werd gezet. We vonden nesten in met stro afgedekte **IRISSEN** en **CROCUSSEN**, en ook regelmatig in **TULPEN**, in ruig grasland en in slootkanten.

Volgens een ome van mij broedden er ook **STEENUILEN** in boetjes in de polder. Zelf heb ik de soort daar nooit gezien. In de winter foerageerden **LEEUWERIKEN** op het land, en vlogen op als wij nabij kwamen.

Varend huiswaarts in de schemering vloog een grote groep **GOUDPLEVIEREN** net over ons heen.

Onvergetelijk was de ontmoeting met een grote roofvogel. Het was in de winter en wij gingen over het ijs de polder in. Bij een sloot die gedeeltelijk was gedempt met allerlei rommel, vloog op het laatste moment een heel grote roof-

vogel voor ons weg. Achteraf gezien moet het een **RANS-** of **VELDUIL** zijn geweest.

Van **TORENVALKEN** kan ik mij niets herinneren. Wel herinner ik mij massa's **GIERZWALUWEN** die in de zomer de polder bevolkten.

ANDERE DIEREN

Ratten waren overal, het meest nog vlakbij de huizen. Mijn vader onderscheidde zwarte en gele ratten. De eerste soort zag je altijd in het water bij huis, en de tweede in de polder. Deze soort zat vaak in groentenkuilen: met stro en grond afgedekte bewaarplaatsen van bieten, wortelen en witlof die in de winter hier en daar in de polder op de percelen lagen.

Toppunt van pret was als uit het laatste deel van de kuil de muizen probeerden te ontsnappen en mijn vader ze poogde dood te trappen. Ik was daar te fijngevoelig voor.

Bij het oogsten van krotten langs de sloot verzamelden wij **SALAMANDERS** die onder de krotten al aan hun winterslaap waren begonnen. Kikkers hebben we jaren niet gehoord, en kwaakten pas weer in de jaren '70. Mijn vader en zijn collega's maakten duidelijk onderscheid tussen nuttig en schadelijk wild. Ratten, muizen en hazen waren schadelijk. **WEZELS** en **BUNZINGEN** waren nuttig. Een wezel in de rattenfuik werd weer los gelaten.

Vogels waren nuttig, behalve **MEERKOETEN**, **KRAAIEN**, **EKSTERS** en **WILDE EENDEN**, als die het waagden in de tulpen te broeden. Voor **PATRIJZEN** had mijn vader een zwak. Voor mij was het een idyllisch landschap met veel verrassingen, mijn vader dacht er vermoedelijk anders over. Mijn eerste vogelboeken, gekregen van mijn ouders, waren: "De eieren en nesten van onze vogels" van J.G.Th. van Nes en "De vogels van Noord-Amerika".

En ik maar zoeken naar **KILDIERPLEVIEREN** en andere Amerikaanse vogels in ons polderland.....

Marco van der Lee

Het klimaat verandert, heb je het al gemerkt?

In de periode februari en maart is klimaatverandering het thema in MEC De Witte Schuur. Op zaterdag 16 februari 13.30 uur. komt Leonard Holleman van het NIOO om een lezing te geven: "Waarom laat de opwarming van het klimaat de **KOOLMEES** koud?" over de relatie klimaat verandering en vogels (**KOOLMEES** en de **WINTERVLINDER**). Daarna gaan we in het park kijken welke vogels we kunnen waarnemen.

Op zondag 2 maart komt Bert Winters om 14.30 uur een lezing geven over het ringen van vogels. Hij ringt al ruim 10 jaar op Wieringen. Hierna ook weer een excursie.

Meer info bij Ofra Carmi: (0228) 320 310 of mec.dewitteschuur@zonnet.nl

Vlinder-/Libellenwerkgroep

Het Nieuwe Jaar nadert met rasse schreden en met het zachte klimaat kunnen we vroeg insecten verwachten. Voor de trekvogels betekent dat de hond in de pot, maar voor de vlinderwereld is het niet verkeerd. Misschien hebben zij zelfs meer kans om als rups te overleven. Waardoor wij al vroeg kunnen genieten van deze mooie fladderaars.

In 2008 gaan we extra aandacht besteden aan juffers en libellen. Wanneer je in een waterrijke omgeving woont is het wellicht leuk om regelmatig op dezelfde plek te kijken welke soorten er voorkomen. Deze gegevens kun je via de website doorgeven. Alle meldingen van **LANTAARNTJES** en **ROODOOGJUFFERS** en andere soorten zijn welkom. Natuurlijk stellen wij het ook op prijs wanneer de vlinders digitaal ingezonden worden! Namens de vlinderwerkgroep wens ik iedereen een gezond en kleurrijk Nieuw Jaar toe.

Eerstvolgende werkgroepbijeenkomst is:

maandag 28 januari, om 20.00 uur bij De Hoornbloem Dorpsstraat 10 a te Zwaag.

Op **8 maart** is de **Jaarlijkse Vlinderdag** in **Wageningen**. De Vlinderstichting bestaat dan 25 jaar!

Als voorlopige excursiedatum hebben we gereserveerd:

20 april Zanddepot - vlinderexcursie. In het volgende Hoornblad meer hierover.

*Henny van der Groep
Coördinator vlinder-/libellenwerkgroep
(0229) 24 95 46
info@hoorn.knnv.nl*

BRUINE WINTERJUFFER

Onopvallende, bruine juffer van stilstaande wateren in of nabij bos. De volwassen juffers komen in het najaar uit om de winter op allerlei beschutte plekken door te brengen. Als de vleugels over het achterlichaam in rust samengevouwen worden valt op dat het pterostigma in de voorvleugel veel verder naar achter ligt dan in de achtervleugel: een kenmerk van winterjuffers. Lijkt zeer veel op Noordse winterjuffer en alleen aan het ontbreken van een subtiele uitbocht van de schouderstreep op de borststuk te onderscheiden. Wie ontdekt deze soort in ons waarnemingsgebied? In de Wieringermeer werd hij ook al gezien!

Drie exotische naaktslakken op

'Fort aan de Nekkerweg'

Het 'Fort aan de Nekkerweg' in de Beemster is een van de 42 forten die tezamen de 'Stelling van Amsterdam' vormen. Het ligt bij de kruising van de Nekkerweg en de Volgerweg in Halfweg, een wijk in Zuidoostbeemster. In de volksmond werd dit fort daarom vroeger ook wel 'Fort Halfweg' genoemd. Het fort heeft in de laatste twee jaar in het nieuws gestaan (ook in het Hoornblad) vanwege het feit dat het in andere handen is overgegaan. De nieuwe eigenaars, de fam. Bart, hebben plannen om het fort te verbouwen tot een luxe hotel en spa. Daarnaast zal er ook een bezoekerscentrum gewijd aan de Beemster en de 'Stelling van Amsterdam' in het fort gevestigd worden. Natuurlijk zijn er voor- en tegenstemmers betreffende dergelijke ingrijpende toekomstplannen voor het fort.

In het kader van de jaarlijkse activiteiten betreffende de 'Stelling van Amsterdam' stond het fort op 22 september 2007 eenmalig open voor het publiek. Dit gaf mij de gelegenheid om het fort op de aanwezigheid van land- en zoeterwatermollusken te onderzoeken.

Het veldwerk werd bemoeilijkt door de wel heel dichte vegetatie op het grootste deel van het fortterrein en de steile en hoge oevers. Voor het laatste probleem werd een oplossing gevonden: op 26 september en op 10 oktober werd de fortgracht bemonsterd vanaf een weiland aan de noordzijde van het fort.

In totaal kon de aanwezigheid van 36 soorten weekdieren vastgesteld worden: 14 aquatische en 22 terrestrische soorten. Een uitvoerig verslag zal elders gepubliceerd worden (Mienis, in druk). Onder de landslakken zaten enkele verrassingen in de vorm van drie exotische naaktslakken!

Aan de zuidzijde van het fort, tussen het hoofdgebouw en de gracht, werden bij het keren van stenen enkele exemplaren gevonden van de **SICILIAANSE KIEL-NAAKTSLAK** (*Milax nigricans*), de **GELE KIELNAAKTSLAK** (*Tandonia sowerbyi*) en de **GEWONE WORMNAAKTSLAK** (*Boettgerilla pallens*). Deze soorten staan allen afge-

beeld op plaat 12 in de bekende 'Elseviërs Slakkengids' (Kerney en Cameron, 1980).

De **SICILIAANSE KIELNAAKTSLAK** werd in het najaar van 1999 voor het eerst in Nederland gevonden tijdens een slakkenexcursie van de KNNV afd. Hoorn in het Julianapark in Hoorn (Mienis, 2006a). Sinds 2006 is deze soort ook bekend van het 'Fort aan de Middenweg' (Mienis, 2007a) en nu dan ook van het 'Fort aan de Nekkerweg' en Purmerend (twee vondsten eveneens gedaan in afgelopen herfst).

Zowel de **GELE KIELNAAKTSLAK** als de **GEWONE WORMNAAKTSLAK** waren reeds bekend uit Groot-Waterland, waaronder ook de Beemster valt (Mienis, 2006b & 2007b).

Toch is het hoogst merkwaardig dat deze drie exotische naaktslakken op 'Fort aan de Nekkerweg' werden aangetroffen als men er van uitgaat dat in de laatste 30 jaar geen onderhoud heeft plaats gevonden van de begroeiing op het fort. Hoewel de vondst van deze drie naaktslakken als belangrijk geklassificeerd kan worden, komen onder de 36 verschillende weekdieren die op het fort leven, geen soorten voor die op enige wijze beschermd moeten worden (de Bruyne e.a., 2003).

Een ander beheer van het fort zou zelfs kunnen leiden tot de ontdekking van nog een aantal heel kleine slakjes, die nu door de hoge begroeiing waarschijnlijk over het hoofd gezien zijn.

Henk K. Mienis

Geraadpleegde literatuur

- Bruyne, R.H. de, Wallbrink, H. & Gmelig Meyling, A.W., 2003. Bedreigde en verdwenen land- en zoetwater mollusken in Nederland (Mollusca). Basisrapport met voorstel voor de Rode Lijst. 88 p. Stichting European Invertebrate Survey – Nederland, Leiden & Stichting Anemoon, Heemstede.
- Kerney, M.P. & Cameron, R.A.D., 1980. Elseviers Slakkengids. 310 pp. Elsevier Nederland B.V., Amsterdam & Brussel. (vertaling en bewerking door Dr. E. Gittenberger)
- Mienis, H.K., 2006a. De Siciliaanse kielnaaktslak *Milax nigricans* (Philippi, 1836) in Nederland (Gastropoda, Pulmonata, Milacidae). *Basteria*, Supplement 3: 87-88.
- Mienis, H.K., 2006b. De Gele kielnaaktslak *Tandonia sowerbyi* in Purmerend. *De Kreukel*, 42 (7-8): 127.
- Mienis, H.K., 2007a. Een voorlopig overzicht van de land- en zoetwatermollusken van "Het Fort aan de Middenweg" in de Beemster, Noord-Holland. *De Kreukel*, 43 (5): 67-70.
- Mienis, H.K., 2007b. Twiggy, de Wormnaaktslak, in Groot Waterland. *De Snip*, 28 (3): 13-14.
- Mienis, H.K., in druk. De land- en zoetwater mollusken van het "Fort aan de Nekkerweg", de Beemster, Noord-Holland. *Spirula*.

Adres van de schrijver: Mollusc Collection, National Collections of Natural History, Dept. Zoology, Tel Aviv University, IL-69978 Tel Aviv, Israel, en National Mollusc Collection, Dept. Evolution, Systematics & Ecology, Hebrew University of Jerusalem, IL-91904 Jerusalem, Israel. E-mail: mienis@netzer.org.il
Alternatief adres in Nederland: p/a Scholeksterhof 36, 1444 AS Purmerend.

Vogelwerkgroep

Terugblik op de vwg-avond van 13 december:

Ko opende de vergadering van de vwg en kon vast stellen dat de opkomst behoorlijk te noemen was. De komende Zeevangtelling werd door Ben toegelicht. **HUISZWALUWEN** zijn ook dit jaar weer geteld met hier en daar positieve uitkomsten. De folder is door Egbert en Douwe aangepast. Wij hopen dat bewoners die de **HUISZWALUW** onderdak verschaffen met deze info uit de voeten kunnen. Gelukkig zijn er mensen die zich bouwkundig inzetten zoals bij de Woonchakel te Medemblik. Deze stichting heeft bij gerenoveerde huizen - waar zich voorheen ook de zwaluw vestigde - nu kunstnesten aangebracht.

Ook de **GIERZWALUW** heeft te lijden onder renovaties. Volgend jaar worden weer huizen gerenoveerd in Medemblik. Ook in Amsterdam is dat geschied met goede resultaten. Hiervoor is een brochure Bouwen voor de **GIERZWALUWEN** te verkrijgen. Deze is nu uitgereikt aan Wil Reus die zich met het project in Medemblik bezig houdt. Cees Schaper stelde ook voor om in Enkhuizen deze aan te bieden bijvoorbeeld aan vereniging Oud Enkhuizen die aan oude panden restauraties laat verrichten. (Is inmiddels geschied).

Voortgang Broedvogelatlas werd door Harry uiteengezet. (zie zijn verslag)

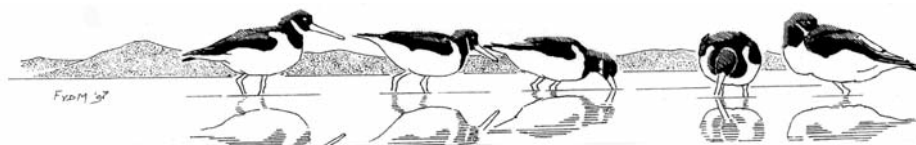
Volgende vergadering zijn er weer blokken te verdelen. Wij zijn namelijk nog niet klaar met tellen!

De Kraanvogelreis naar Lac du Der Chantecoq in Frankrijk werd a.d.h.v. dia's door Jan verteld. Een mooi gebied met fietsroutes. Ook is er overnachtingsgelegenheid. Het meer trekt veel **KRAANVOGELS**, **ZILVERREIGERS** en natuurlijk veel meer aan. Het meer dient als waterberging voor Parijs.

Het omringende herfstbos steekt mooi af. Ook zijn er witte bomen zichtbaar die door de **AALSCHOLVERS** bezocht worden. In de dorpen waren veel **KERKULEN** te vinden vanwege de ruime nestgelegenheid. Het gebied is zeker een aanrader voor de natuurliefhebber en Jan en Ina zijn bereid om dit te promoten gezien de rijke hoeveelheid aan folders en kaarten van dat gebied.

De waarnemingsronde leverde ook weer het nodige op. Het **KERKULTJE** dat verongelukt was kon worden bekeken. Het bleek te gaan om een gekweekte vogel omdat deze een zwart ringetje om zijn pootje had met opschrift BEC.

Ook Debbie en Jasmijn hadden een vleugeltje waar van de herkomst geraden mocht worden. Het bleek van een jonge **SPREEUW** te zijn.

Wijziging Coördinatie Vogelwerkgroep

Zoals de meeste al weten heeft Ko de coördinatie overgedragen. Per januari 2008 zal ik trachten de meeste avonden te leiden maar niet zonder jullie hulp. De bedoeling is om de agendapunten een week van tevoren kenbaar te maken. Mocht u géén e-mail adres bezitten dan gaarne bericht.

Als er agendapunten of ingekomen stukken zijn die behandeld dienen te worden dan verneem ik dat graag vroegtijdig. Inhoudelijk zal er verder weinig veranderen. Mijn wens is dan ook met jullie prettig samen te mogen werken en een gezond 2008 toe te wensen. Met vriendelijke groet,

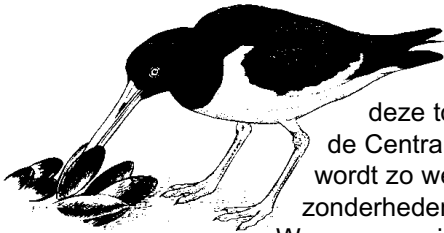
Coördinator vwg Douwe Greydanus

Julianastraat 8, 1619 XG Andijk

(0228) 72 01 19, e-mail: d.greydanus@quicknet.nl

NB. Om te noteren: Op **12 januari** is de **DBA-dag in Lunteren!** Dan nog volgen Roofvogeldag, Uilendag, WIWO/Steltloperdag.

Vaar mee: Zwarte- en Grote zeeëenden, Zeekoeten, Alken en IJseenden op de Waddenzee

Jan Rotgans verzorgt al jaren tochten naar de Waddenzee ten noorden van het eiland Wieringen. Tijdens een van deze tochten werd besloten om een tocht naar de Centrale Waddenzee te organiseren. Het gebied wordt zo weinig bezocht terwijl er van allerlei bijzonderheden te verwachten zijn.

Waarom speciaal in de winter? Omdat alle eenden dan in prachtkleed zijn. En er een gerede kans op zeldzame bezoekers uit het hoge Noorden is. Wat bijvoorbeeld te denken van baltsende **IJSEENDEN**.....

We rekenen natuurlijk op **ZWARTE-** en **GROTE ZEEËENDEN**. **ZEEKOETEN** en **ALKEN**. We hopen dat de **KLEINE ALKEN** die de laatste tijd zich aan onze kust vertonen er nog zullen zijn, een enkele **JAGER**, **EIDEREENDEN**, **STELTLOPERS** en **DRIETEENMEEUWEN**. Onderweg zullen we de gigantische groepen **KUIF-** en **TOPPEREENDEN** tegenkomen kortom te veel om op te noemen.

Op zaterdag 9 februari om tien uur vertrekken wij uit Den Oever en hopen dan met laagwater in het zeegebiedgebied tussen Vlieland en Terschelling aan te komen om na onze ogen goed de kost te hebben gegeven langs een andere route terug naar onze thuisbasis. Rekent u op een lange dag !

De Wieringer 130 "Johanna 2" is speciaal voor deze eenmalige tocht ingericht en het zal u onderweg aan niets ontbreken. Kortom grijp uw kans laat u verrassen. Kosten 55 euro pp incl. lunch en diner. Inschrijven via Jan Rotgans 06-51783545 of www.janrotgans.com

Stadsvoegecologie

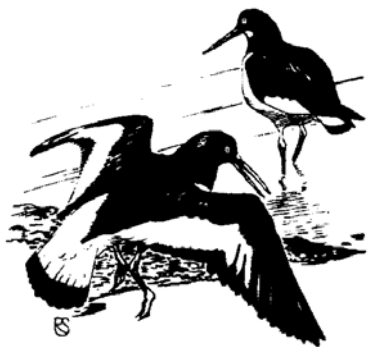
Het verloop van de Huismuspopulatie onderstreept wel hoe sterk een vogelstand wordt beïnvloed door allerlei factoren. Zelfs in onze eigen gebouwde wereld, het stedelijk gebied (= urbaan district), weten we weinig van de samenhang van organismen. Om daar wel enig besef van te krijgen is een reeks van waarnemingen (monitoring) een goede bezigheid. Vanuit SOVON zoekt men medewerkers voor het MUS-project. Het lijkt op een PTT-telling (Punt Transect Telling), maar speelt zich binnen 1 km² af in stedelijk gebied op 20 at random (door de computer) gekozen plots. De opzet is om 3 x per broedseizoen die plots af te zoeken; 5 minuten tellen per plot. In ons waarnemingsgebied is nog maar 1 MUS-km gemeld en gezien de hoeveelheid bebouwde kom, kunnen dat er méér zijn. Kijk op www.sovon.nl

Prijs!

Onze KNNV-afdeling is al een paar keer genomineerd voor een prijs. Onze KNNV-leden scoren individueel ook niet slecht!

- op het afgelopen Vogelfestival was in de stand van Nationaal Park Lauwersmeer een prijsvraag bij enige veren. Het goede antwoord was: **SLECHTVALK**. Op zaterdag werd de prijs gewonnen door Tineke Horstman en op zondag door Jan Marbus
- op de landelijke vogeldag van SOVON is ook al jaren een prijsvraag waarbij de hoofdsponsor een fraaie verrekijker beschikbaar stelt. Jaren geleden is die prijs eens gewonnen door Ina Marbus. Meer recent is de overwinning van Ad Roobeek. En de nieuwste winnaar van die prijs in 2007 is... Debbie Doodeman!

Alle winnaars proficiat!

2008- Jaar van de Scholekster

Uir de Westfriese bijnaam STRANDKIEFT valt wel op te maken waar de vogel vanouds gezien werd. De laatste decennia werd de Scholekster bij de weidevogels gerekend. En tegenwoordig vinden we het niet vreemd om hem broedend aan te treffen op plattedaken in bedrijventerreinen of kantorenpark. En toch lopen de aantallen terug...

Wie ziet in 2008 broedgevallen op daken? Let er eens op!

Broedvogelatlasnieuws

Momenteel is de stand van zaken mbt. de inventarisatie voor de broedvogelatlas in West-Friesland als volgt:

Totaal te inventariseren ca 450 km-hokken in ons werkgebied West-Friesland. 2006 - Er zijn ca. 75 km-hokken geteld; het accent ligt in reservaten en interessante gebieden.

2007 - Er zijn evenals in 2006 ca. 75 km-hokken geteld, met nog ca. 35 hokken die onvolledig zijn geteld. Losse waarnemingen kunnen deels ook nog worden verwerkt. Dit zou nog een winterklusje kunnen zijn voor een aantal waarnemers om deze gegevens in de km-hokken te verwerken.

Gaarne wil ik de mensen die dit jaar hokken hebben geteld verzoeken de formulieren in te zenden, voor zover dat al niet is gedaan.

Tevens doe ik een verzoek aan mensen die nog niet hebben meegedaan aan het broedvogel atlasproject om toch nog mee te doen. Je kunt dan bijv. in 2008 met een ervaren teller mee, zodat er wat ervaring wordt opgedaan.

In 2008 en 2009 moeten er nog ca 300 km-hokken worden geteld, waarvan 100 onvolledig!!!

We kunnen het accent in 2008 leggen op het open agrarische gebied (centraal West-Friesland en de oosthoek) en in 2009 op de steden en dorpen (Hoorn, Medemblik, Enkhuizen en een deel van Stedebroek). Indien er dan nog km-hokken open zijn kan dat nog net in 2010.

Inmiddels is het formulier iets ingekort, waarbij bijzondere soorten zelf kunnen worden ingevuld. Het oude formulier kan nog wel worden ingevuld voor klad.

Komende periode zal er nog een atlasbijeenkomst worden georganiseerd net zoals we dat in februari 2007 hebben gedaan. De nieuwe formulieren zal ik dan

meenemen. Wanneer en waar de bijeenkomst is zal spoedig worden bekendgemaakt

Het is wel de bedoeling om komend seizoen de km-hokken volledig te inventariseren, dus 5 bezoeken (maart 1 x, april 1 x, mei 2 x en juni 1 x, bij voorkeur 1 x in de nacht in mei).

Voor vragen kun je terecht bij mij bij voorkeur via de e-mail, desnoods telefonisch of op de vogelwerkgroepavonden. Alvast veel inventarisatieplezier !

Harry Fabritius
(e-mail: harryfab@xs4all.nl)

Handje helpen

Dit is de naam van een jaarlijkse terugkomende school veldwerkactiviteit. Deze activiteit wordt in samenwerking met Staatsbosbeheer, KNNV en MEC De Witte Schuur dit jaar voor de 6 keer georganiseerd. We houden ons bezig met onderhoudswerkzaamheden; **WILGEN** knotten en gemaaid riet harken in het Zanddepot. De Witte Schuur heeft een lesbrief over landschap en natuurbeheer

vervaardigd en regelt de inschrijvingen, SBB organiseert en bereidt het werk voor en de meerwaarde van de KNNV-begeleider is dat ze het werk aansturen en kunnen inspelen in de verassingens die zich voor doen. Bijv. een gestoorde (spits)muis wordt

dan een biologieles. Op die manier kunnen we samen een waardevolle activiteit aanbieden. Jaarlijks komen er 10 á 15 klassen. Elke klas werkt ca. 1 ½ uur en we begeleiden 2 á 3 klassen op een dag. Jan en Ina Marbus en Kees Schaper zijn vrijwilligers/begeleiders van het eerste uur. De laatste paar jaar is ook Tineke Horstman van de partij. Dit jaar (2008) is echter de populariteit van deze activiteit enorm gestegen, maar liefst 21 klassen zijn ingeschreven en het groepje KNNV begeleiders kan versterkt worden. Het gaat om de periode 3 - 14 maart. Heb je er zin in? Dan kun je met Jan Marbus, telefoon: (0229) 230 419 of met onderstaande contact opnemen .

*Ofra Carmi, De Witte Schuur
(0228) 32 03 10*

WATERVOGELS

Het meerjarenwaarnemingsproject van de KNNV over "water" is in 2008 toegespitst op vogels. Waarnemingskaart is nu niet van toepassing omdat er al jaren een goed georganiseerde watervogeltelling bestaat. Een schoolkrant wordt wel gemaakt en zal tegen vergoeding van onkosten beschikbaar zijn. Vooral in de vorm van minicursussen, lezingen en/of excursies wil de KNNV bekend maken hoe belangrijk ons land is voor watervogels.

Cursussen

Er zijn weer flink wat plannen uitgeroepen om al dan niet in samenwerking met anderen een cursus te verzorgen. Het aanbod is zo gevarieerd mogelijk, dus er is voor elk wat wils. Doe mee en animeer anderen mee te gaan!

VOGELS KIJKEN

Een beginnerscursus voor belangstellenden voor vogels:

- wat is het bijzondere aan vogels?
- waar zijn ze
- hoe weet je welke vogel het is...

Daarover gaan de 5 lesavonden en 3 excursies op zaterdagochtenden.

De cursus wordt gegeven in samenwerking met het NIVON

West-Friesland in Berkhout. De eerste avond zal zijn op woensdag 23 januari en vervolgens op 30 januari, 6, 20 en 27 februari. De excursies zijn op 26 januari, 16 februari en 1 maart. De kosten bedragen voor leden van KNNV of NIVON € 30,-, niet-leden betalen € 42,50.

Info en aanmelden bij De Hoornbloem: telefoon: (0229) 23 04 19 of e-mail: dehoornbloem@hoorn.knnv.nl

VELDBIOLOGIE

Een algemene basiscursus veldbiologie wordt georganiseerd door Stichting De Cirkel in Abbekerk i.s.m. onze KNNV-afdeling. Dit is op 6 dinsdagavonden van 19:30 - 21:30 uur op 11, 18, 25 maart en 8, 15, 22 april en 3 excursies op nader te bepalen data. Een uitgebreide syllabus hoort hierbij en er is vooral aandacht voor actie, bezig zijn. Info en aanmelden bij Yvonne Koenders. Kosten: € 55,- en € 5,- materiaalkosten.

Telefoon: (0229) 58 17 44 of email: info@decirkelabbekerk.nl

DETERMINEREN VAN WILDE PLANTEN

Nu het voorjaar loskomt en het groen ontluikt gaan we proberen al die verschillende soorten planten te benoemen. Op woensdagavonden 19 en 26 maart, en 2 en 16 april in het NIVON-gebouw in Berkhout.

De cursisten ontvangen een syllabus en kunnen oefenen met echte flora's. Elke avond wordt met plantenmateriaal gewerkt. Bovendien zijn er 3 excursies om buiten in natuurlijke situaties de ontwikkeling van planten te volgen. De kosten bedragen voor leden € 30,- en voor niet-leden € 42,50.

Info en aanmelden bij De Hoornbloem: telefoon: (0229) 23 04 19 of email: dehoornbloem@hoorn.knnv.nl

De Hoornbloem

Dorpsstraat 10A, 1689 EV Zwaag,
☎ (0229) 23 04 19, e-mail: dehoornbloem@hoorn.knnv.nl

Er is de afgelopen maanden weer flink wat werk verzet. Het proces van dorsen, schoonmaken, inpakken is door vaardige handen uitgevoerd. Mede dankzij Yvonne, Anneloes, Anneke, Afra, Greetje, Jan V., Piet, Willy, Aartje, Resi, Conny en

Cees staan er weer bakken vol zakjes zaden klaar voor de liefhebbers. Diverse KNNV-leden kwamen met zakjes geogoste zaden aandragen. Heel bijzondere vermelding verdient de bijdrage van Nel Windhouwer uit Zaandam. Zij leverde meer dan 150 soorten keurig schoongemaakt in, waardoor onze zadenlijst met 30% in omvang toenam. Geweldig!

Van onze voorraad boeken en optiek verdwijnt gestaag een deel naar afnemers. Vermeldenswaard zijn de volgende DVD's:

- 100 jaargangen Natura + het boek 80 jaar KNNV voor € 15,-
- alle verschenen nummers van De Pieper en De Graspieper voor € 5,- (ook af te halen bij Ben Pronk, West 11a te Avenhorn)

Nu de inventarisatiemedewerkers allemaal een nieuwe topografische atlas hebben gekregen ruimen we de oude op: voor € 5,- (was € 25,-) een topografische atlas van heel Nederland met uurhokindeling en spiraalrug.

Ook al zijn de natuurpakketten weggewerkt, in de werkplaats van De Specht

De Specht

wordt het niet stil. Steeds meer instellingen spreken de bron van nestholten en -kasten aan. Eén van de nieuwste succesnummers is het egelhuis voor De Dikke Prik - egelopvang in Warmenhuizen - af te halen voor € 38,-

Ook is er een mooi observatiemodel mezenkast € 14,-

En voor deze tijd van het jaar: allerlei modellen voersilo.

Kom maar langs bij De Specht, Westerblokker 132A (schuin t.o. De Nadorst).
tel. (0229) 23 15 68.

Bijzondere waarnemingen

Ad heeft de afgelopen tijd niet stil gezeten en heeft weer een indrukwekkende lijst samengesteld. Nu volgt een zeer kleine samenvatting van die lijst.

Op 23 september bij De Vooroever zag hij 2 **TOPPEREEND**, 1 **IJSVOGEL**, **BAARDMANNETJES** en een 1 **HOOIBEESTJE** bij de Vooroever. Op 27 september zag hij bij de Lutjebroeker Weel (vanaf de Gouw): 1 **GROTE ZILVERREIGER**. Ook zag hij vanaf de Kadijkweg 1 **BLAUWE KIEKENDIEF** opgejaagd worden door een **BLAUWE REIGER**. Hij vloog de Lutjebroeker Weel in. Bij de waterberging bij de Vuurtoren De Ven zag hij een **KANOETSTRANDLOPER**, 3 **BOSRUITERS**, 1 juv. ongeringde **GRAUWE FRANJEPOOT** en op het IJsselmeer 10 **DWERMEEUWEN**. Terugfietsend over de dijk richting Enkhuizen zag hij ter hoogte van de Haling 1 **ZWARTE ZWAAN** en 1 **GROTE LIJSTER** en langs de Gouw ter hoogte van Bovenkarspel liepen 2 **PATRIJZEN**.

Op 30 september in de Lutjebroeker Weel liepen 3 **WATERRALLEN** en vlogen 15 **SIJSJES**. 1 oktober bij de Vooroever was het tijd voor 5 **BRILDUIKERS**, 8 **DWERMEEUWEN**, 21 **KRAMSVOGELS**, 100 **KOPERWIEKEN**, 150 **VINKEN** en 5 **KEPEN**. Vier dagen later (5 oktober) 's ochtends bij de Lutjebroeker Weel en bij het Zanddepot hoog overvliegende **VELDLEEUEWERIKEN** en **GRASPIEPERS**. Bij de Ven (WB=Waterberging binnendijs, IJ=IJsselmeer) zag Ad 1 **GEOORDE FUUT** (IJ), 1 man **STELTKLUUT** (WB), 1 **KLEINE STRANDLOPER** (WB), 1 **GROENPOOTRUITER** (WB), 2 **WATERSNIPPEN** (WB), 10 **DWERMEEUWEN** (IJ), 1 **OEVERPIEPER** (IJ, op stenen van dijkvoet), 4 **BOOMPIEPERS** (overvliegend), Ten noorden van Andijk nabij de Bakkershoek 7 **GEOORDE FUTEN**. Aldaar binnendijs 2 **VUURGOUHAANTJES**. Bij de Vooroever op 7 oktober zaten 300 **FUTEN**, 9 **DODAARS**, 1 **LEPELAAR** en 220 **SLOBEENDEN**.

Op 13 oktober werd er een Amerikaanse **STELTKLUUT** ontdekt en die is in de buurt blijven rondhangen tot 17 november. Dit beest was geringd en mag beschouwd worden als escape. Verder zag Ad op 13 oktober daar 4500 **KIEVITEN** en 1 **KROMBEKSTRANDLOPER**.

1 **BOKJE**, 2 **GROTE BARMSIJS** en 2 **ZWARTE MEES** werden op 20 oktober gezien in de Lutjebroeker Weel. Op 21 oktober telde hij op de Vooroever 256 **KLUTEN**, 2000 **KIEVITEN**, 1 **BOKJE** en 4 **IJSVOGELS**.

Bij de Vooroever op 4 november werden 250 **WATERSNIPPEN**, 1 **OEVERPIEPER** en 45.000 **SPREEUWEN** geteld. 25 november in de Lutjebroeker Weel was goed voor 3 **GROTE ZILVERREIGERS**, 78 **GROTE ZAAGBEKKEN**, 1 **SLECHTVALK**, 1 **RANSUIL**, 1 **STEENUIL**. De dag erna vlogen er in Grootebroek 15 **BARMSIJSJES** en 30 **SIJSJES**. De Lutjebroekerweel leverde op 7 december 198 **GROTE ZAAGBEKKEN** op en op 8 december vloog er bij Abbekerk 1 **BLAUWE KIEKENDIEF**.

14 december was in de Lutjebroeker Weel goed voor 1 **RANSUIL**, 150 **VELDLEEUEWERIKEN**, 2 **GROTE LIJSTERS**, 50 **GROTE** en 10 **KLEINE BARMSIJSJES**. De dag erna zag hij bij de Buurtjeshaven van Andijk 2 **KUIFDUIKERS** en op 16 december vlogen er 2 **BARMSIJSJES** in park van Lutjebroek.

De afgelopen tijd werd ik regelmatig gebeld door Kees Luijckx. In zijn tuin aan het Grote Oost is het af en toe echt feest. Op 30 september had hij er een **VUURGOLDHAANTJE** zitten en een paartje **GEKRAAGDE ROODSTAART** zat er al vanaf de 28ste. Op 9 oktober werd Kees blij verrast door een vrouwtje **BEFLIJSTER** die zich te goed deed aan de bessen in de tuin. Mooie waarnemingen Kees!

Op 28 oktober kreeg ik een bericht binnen van Wil en Els Reus. Zij hadden bij de Zuiderweel bij Grootebroek een **RODE WOUW** cirkelend boven een **BUIZERD** die zich te goed deed aan een dode **HAAS**. De dag daarvoor had Douwe deze zelfde vogel al op de foto gezet en later op de dag hadden Jord en Gerard de vogel gezien bij De Ven. Een zeldzaamheid in onze buurt.

Op 10 november liep Gerlof Bottema zijn erf op en zag wat vreemds liggen in een aanhangwagen. Nu kan je bij hem in Bobeldijk rare zaken verwachten maar een **KLEINE ALK** rustend in een aanhangwagen is wel het laatste wat je verwacht. De vogel is naar het asiel gebracht.

Ook Freek heeft weer de nodige uren bij De Nek doorgebracht. Op 19 september kwamen daar een **KROMBEKSTRANDLOPER**, een **DWERGSTERN** en een **STEENLOPER** langs, op de 22ste 2 **BEFLIJSTERS** en 4860 **GRASPIEPERS**. Een dag later kon Freek een **GROTE PIEPER** en nog een **BEFLIJSTER** bijschrijven. Op 26 september kwam de laatste **GIERZWALUW** langs en was er ook een **GROTE ZILVERREIGER** aanwezig. Nog een **BEFLIJSTER** op de 27ste en ook de eerste **KOPERWIEKEN** en **KRAMSVOGELS** kwamen langs. De maand werd afgesloten op de 30ste met een **BLAUWE KIEKENDIEF** en de laatste **ZWARTE STERN**. Op 3 en 4 oktober kwamen er 1 en 2 **SMELLEKENS** langs vliegen en de 4de was er ook een **IJSGORS** te zien. Op 6 oktober zat er een Europese **FLAMINGO** in De Nek. Op de 12de ook een **IJSGORS** en een dag later nog een en ook een **GROTE ZILVERREIGER**. Een **BOOMLEEUWERIK**, 2 **GROTE PIEPERS** kwamen langs op de 14de. Een **ROERDOMP**, **RODE WOUW**, 7700 **KRAMSVOGELS** en een late **BOERENZWALUW** waren er op de 18de. De 20ste werd opgesierd door een **RUIGPOOTBUIZERD**, 3 **IJSGORZEN** en 2 **WILDE ZWANEN**. En een dag later kwamen er 5 **BARMSIJSEN** langs. Een **DWERGGORS** wordt geclaimed op de 23ste en op de 27ste waren er twee **BONTE KRAAIEN** en 250 **ZWARTE MEZEN**. Tussen 27 en 29 oktober telde Freek 2750 **SIJSJES** bij de Nek. Op de 30ste kwam er een **SNEEUWGORS** langs en 2 **GROTE ZILVERREIGERS**. Een late **GELE KWIKSTAART** en een **HOUTSNIP** sloten oktober af. Op 4 november zag Freek 2 **GEELGORZEN**, een **SNEEUWGORS** en 9 **KLEINE RIETGANZEN**. Een **GROTEZEEËND** kwam langs op de 8ste en op de 14de een **ZWARTE WOUW**. Een late **GRUTTO** liet zich zien op 22 november. Nu zit Freek niet alleen bij De Nek. Op 4 oktober vloog er een **WESPENDIEF** boven zijn huis, op 14 oktober nam hij een **BLADKONINKJE** waar bij Hoom 80. Op 21 oktober vloog er een **VELDUIL** bij het asiel op de Schellinkhouerdijk. Op 8 november zaten er 4 **ROTGANZEN** bij de Hulk en op 11 november zaten er 2 **PESTVOGELS** in de Houtzaagmolen en op 1 december zag hij er 2 vlak bij de Reaal. Op 10 december zag Freek een **STEENLOPER** bij het Monument en 3 **SNEEUWGORZEN** bij de Hulk

Jan-Pieter de Krijger

Bestuur

- Voorzitter** : M. Kleij, Lijndraaier 149, 1625 ZV Hoorn,
 ☎ (0229) 23 05 24, e-mail: mkleij@hetnet.nl
- Secretaris** : E.J. Baars, Yellowlaan 24, 1695 HV Blokker,
 ☎ (0229) 24 95 46, e-mail: secretaris@hoorn.knnv.nl
- Nat. hist. secr.** : J.P. de Krijger, Weidemolen 98, 1622 KE Hoorn,
 ☎ (0229) 23 97 24, e-mail: n.h.secretaris@hoorn.knnv.nl
- Penningm. & Ledenadm.** : A. Roobeek, P.J. Jongstraat 176, 1614 LK Lutjebroek ☎ (0228) 51 59 55,
 e-mail: penningmeester@hoorn.knnv.nl, Postgiro: 3553986
- Leden** : A.L. ter Horst, Dorpsstraat 59, 1713 HB Obdam,
 ☎ (0226) 45 29 90, e-mail: anneloes59@planet.nl
 T. Horstman-Kooijman, James Grievelaan 6, 1695 HX Blokker,
 ☎ (0229) 23 53 35
 C. van der Velden, Dukaat 29, 1628 PP Hoorn,
 ☎ (0229) 23 19 10, e-mail: cor.vdvelden@wxs.nl
 E. de Vroome, Veenrug 17, 1687 WN Wognum,
 ☎ (0229) 57 10 78, e-mail: de.vroome@quicknet.nl
- Erevoorzitter** : J.A. Marbus, Dorpsstraat 10A, 1689 EV Zwaag,
 ☎ (0229) 23 04 19, e-mail: dehoornbloem@hoorn.knnv.nl

Coördinatoren

- Plantenwerkgroep** : Anneloes ter Horst, Dorpsstraat 59, 1713 HB Obdam,
 ☎ (0226) 45 29 90, e-mail: anneloes59@planet.nl
- Vogelwerkgroep** : Douwe Greydanus, Julianastraat 8, 1619 XG Andijk
 ☎ (0228) 72 01 19, e-mail: d.greydanus@quicknet.nl
- Vlinderwerkgroep** : Henny van der Groep, Yellowlaan 24, 1695 HV Blokker,
 ☎ (0229) 24 95 46, e-mail: info@hoorn.knnv.nl

AANMELDINGSFORMULIER – S.V.P. INLEVEREN BIJ HET BESTUUR.

Ondergetekende meldt zich aan als:

- KNNV-lid (1 persoon € 24,50 per jaar)
- Gezinslid (meer dan 1 persoon op hetzelfde adres € 30,85 per jaar)

dhr./mevr.: voorletter(s) : achternaam:

geboortejaar : telefoon :

adres :

postcode + woonplaats :

specialiteiten of interesse:

naam huisgenoot :

geboortejaar :

specialiteit of interesse :

NATUURLIEFHEDDER?

Enthousiast over mooie dingen die u in de natuur ontdekt heeft en wilt u die ervaring graag met anderen delen?

Of vindt u het buiten prachtig maar zou u wel wat meer willen weten over dat landschap, zo'n plant of dier.....

DOE DAN MEE MET DE KNNV! DE VERENIGING VOOR VELDBIOLOGIE.

Het is een club van actieve natuurliefhebbers.

Zo veelzijdig als de natuur, zo veel zijn de activiteiten van de KNNV!

Naast het programma van de plaatselijke/regionale afdelingen biedt de landelijke organisatie o.a.:

- het verenigingsblad Natura (6x per jaar)*
- kampen en reizen*
- allerlei werkgroepen (o.a. landschap, korstmossen)*
- publikaties voor ledenprijs*

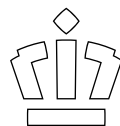
**Het landelijk bureau is te bereiken op
Boulevard 12, 3707 BM Zeist
☎ 030 - 231 47 97**

WILT U "HET HOORNBLAD" VAKER ONTVANGEN?

Gebruik dan de bon op pagina 31 en wordt lid van de KNNV-afdeling Hoorn/West-Friesland. U bent dan ook automatisch lid van de landelijke KNNV. Het kost u slechts € 24,50 per jaar.

Opzegging van het lidmaatschap melden voor 1 november bij de ledenadministratie van de afdeling.

DRUKWERK

TNT Post
Port betaald
Port Payé
Pays-Bas

AAN:

Afz. Ledenadm. KNNV
A. Roobeek, P.J. Jongstraat 176, 1614 LK Lutjebroek ☎ (0228) 51 59 55